

Ved den foreslåede sammensætning af nævnet har man lagt vægt på ikke blot at medtage åndssvageforsorgens egne sagkyndige, men man har tillige under hensyn til den betydelige offentlige interesse om forsorgen og de vidtrækkende dispositioner, herunder af økonomisk art, som åndssvageforsorgen i den kommende opbygningsperiode vil komme til at stå overfor, anset det for ønskeligt, at også folketinget er repræsenteret i nævnet.

Endelig har man anset det for rimeligt, at repræsentanter for af socialministeren dertil godkendte landsomfattende sammenslutninger af forældre og andre pårørende til åndssvage bliver medlemmer af nævnet. Man henviser herved også til, at repræsentanter for denne kreds har haft sæde i åndssvageudvalget.

Den lokale opbygning af forsorgen er omhandlet i forslagens § 3.

Den hidtidige forskellige opbygning af forsorgen i de 2 områder, hvor Østifternes Åndssvageanstalt har en central familiepleje og ventetidsforsorg med hovedsæde i København, og hvor de jyske anstalter har familieplejen og ventetidsforsorgen knyttet til de lokale institutioner (anstalter), er foreslået erstattet af en ensartet ordning med oprettelse af forsorgscentre i hele landet, inden for hvis områder forsorgen skal råde over de forskellige former for hjælpeforanstaltninger.

For at gøre åndssvageforsorgen så servicebetonet som muligt, og for at forsorgen kan udøve sin virksomhed i bedste forståelse med patienter og pårørende, er det tanken, at der til forsorgscentret knyttes rådgivnings- og vejledningsklinikker (ambulatorier), der indrettes på neutral og lettilgængelig måde, alt efter forholdene.

Det er endvidere tanken, at forsorgscentret i det omfang, det er praktisk muligt og økonomisk forsvarligt, foruden en centralinstitution skal omfatte mindre institutioner med særlige formål. Det er næppe muligt at give en fuldstændig fortegnelse over, hvilke institutioner eller afdelinger der bør være, da det må afhænge af de til enhver tid stillede krav i så henseende, men følgende institutionstyper kan nævnes:

Plejhjem for særlige grupper, f. eks. alderdoms hjem; oplæringshjem for unge patienter, såsom landbrugshjem og husholdningsskoler; skolehjem; eksterne institutioner som børnehaver, fritidshjem, beskæftigelseshjem, beskyttede værksteder, dagobservationshjem m. v.

Socialministeriet må endvidere tillægge det betydning, at der til hvert forsorgscenter knyttes et lokalt folkevalgt element, og forslaget går derfor ud på, at der for hvert forsorgscenter oprettes et

tilsynsråd på 5 medlemmer. Det er tanken at udbygge tilsynsrådene efter nogenlunde samme retningslinjer, som gælder for tilsynsrådene inden for børneforsorgen, og således at også forældreorganisationerne bliver repræsenteret i tilsynsrådet.

Tilsynsrådet har i øvrigt til opgave at føre tilsyn med forsorgens udøvelse og at samvirke med forsorgscentrets ledere til opnåelse af forsorgens formål.

Det har fra forskellig side været kritiseret, at bestyrelsen som part i sagen i første instans afgør spørgsmål om inddragelse og udskrivning af åndssvageforsorg. Forslaget (§ 4) går ud på, at alle sager om anvendelse af tvang over for åndssvage ved forsorgens iværksættelse og ophør kan indbringes for et alsidigt sammensat nævn bestående af en formand, som opfylder betingelserne for at blive landsdommer, en socialpraktiker og en af forsorgen uafhængig speciallæge i psykiatri.

I medfør af bestemmelsen i grundlovens § 71, stk. 6, kan nævnets afgørelser indbringes for domstolene til prøvelse af deres lovlighed.

III. Forsorgens arbejdsområde, hjælpeforanstaltninger m. v.

1. Arbejdsområdet.

Det er ikke muligt at foretage en skarp afgrænsning af, hvilke personer der kan anses for åndssvage. Forslaget går derfor ud på, at åndssvageforsorgen for at kunne nyttiggøres for dem, der har behov for den, også efter omstændighederne kan omfatte personer, hvis tilstand efter et lægeligt skøn ganske må ligestilles med åndssvaghed, dels fordi de pågældende på grund af betydelig intelligensdefekt er ude af stand til at klare sig på egen hånd, dels fordi deres forsorgs- og behandlingsbehov kun på fyldestgørende måde kan varetages inden for åndssvageforsorgens rammer.

Denne afgrænsning af den persongruppe, som åndssvageforsorgen kan yde hjælp, er som anført i første række sket for at kunne nyttiggøre forsorgen for dem, der har behov for den, men samme afgrænsning vil efter forslaget også gælde for den gruppe åndssvage, over for hvem der kan blive tale om at træffe tvangsforanstaltninger. Om de pågældende vil blive underkastet tvangsbestemmelserne, vil afhænge af, om de ud over at kunne omfattes af det nævnte begreb opfylder de øvrige betingelser for tvangsansendelse, d. v. s. om de falder ind under „ulempkriteriet“ eller „farligheds-kriteriet“, jfr. nærmere nedenfor under V.

Det må dog understreges, at der ikke ved nævnte